

Web design 4 – CSS, obrázky, upload

V dnešním dílu seriálu o webdesignu se dostaneme až za hranice programu GoLive. Dokončíme pojednání o kaskádových stylech, probereme práci s obrázky a naučíme se stránky uveřejnit na internetu.

CSS a odkazy

Poslední důležitou maličkostí kaskádových stylů, již bych se zde rád zabýval, je možnost vytvořit k odkazům obdobu rollover efektu (najedete-li na odkaz myší, text změní barvu, nebo jiný atribut; text zde však stále zůstává editovatelným textem, nejedná se o výměnu obrázku).

Touto funkcí není GoLive dobře vybaven a obsahuje chybné syntaxe tagů. Stisknete-li v okně pro editaci kaskádových stylů pravé tlačítko myši (Win) nebo CTRL a kliknete (Mac), objeví se kontextové menu, v němž v položce „Add Selector“ najdete chybně předdefinované parametry.

Budeme tedy v tuto chvíli přinuceni degradovat GoLive na špatného pomocníka a tagy sami zapsat korektně. Tato část našeho seriálu tedy nebude nikterak „user friendly“ (uživatelsky přívětivá), ale výsledný vizuální efekt dosažený drobným „programováním“ stojí za to.

A:link – odkaz (nenavštívený)

Zapišete-li tedy v okně pro editování CSS ručně parametr „A:link“ můžete měnit jeho parametry nenavštíveného odkazu (pomocí paletky Inspector tak, jak jsme si ukázali v minulém dílu našeho seriálu). Pro jistotu uvádím ještě přesnou syntaxi, která by se měla objevit ve zdrojovém kódu kaskádového stylu, výraz uvnitř složených závorek obsahuje měněné parametry (tento zápis změní všechny odkazy na červenou barvu): „A:link { color: red }“.

A:visited – odkaz (navštívený)

Syntaxe pro odkaz, který jste již navštívili je následovná: „A:visited { color: blue }“.

Barva je v tomto případě nastavena na modrou. Právě v tomto parametru obsahuje GoLive chybu. Tvůrci do programu zřejmě místo něj chybně vložili parametr „A:vlink“. Ten však není součástí specifikace CSS1 a tudíž ho prohlížeče ignorují. Zkrátka, chybička se vloudí...

A:hover – rollover efekt

Tento parametr ovlivňuje vzhled odkazu, když na něj najedete myší. Umí ho však zobrazit pouze MS Explorer, Netscape Navigator ho podporuje až v nepřilíživě rozšířené verzi 6. Následující ukázka zajistí přebliknutí odkazu po najetí myší na žlutou barvu: „A:hover { color: yellow }“.

A:active – aktivní odkaz

Tento parametr zajistí změnu odkazu, když na něj kliknete. Následovně zvolený parametr změní barvu odkazu při kliknutí na sytě zelenou: „A:active { color: lime }“.

A:link IMG – odkaz na obrázku

Pomocí kaskádových stylů můžete měnit i rám obrázků, které obsahují odkaz. Syntaxe je následující: „A:link IMG { border: solid blue }“.

A.menu:visited – změna textových stylů (neboli classes; resp. tříd)

Chcete-li měnit parametry odkazů, které jsou součástí určitého stylu textu, můžete. Tato vlastnost se hodí například při tvorbě menu, kde nevypadá příliš dobře, když uživatel vidí, které položky menu již navštívil. Zápis parametrů CSS pro předefinování textového stylu „menu“ je tento: „A.menu:visited { color: blue }“. Byla použita stejná barva jako pro nenavštívený odkaz.

Chyba v GoLive

Smutné je také to, že GoLive aplikuje špatně parametr „class“ u textových stylů. Pro správnou funkčnost rollover efektů, které obsahují textové styly (classes, třídy) je třeba v kódu ručně přesunout parametr „class="menu"“ z tagu <p> do tagu <a>.

Špatně (kód z GoLive):

```
<p class="menu"><a href="odkaz.html">
CSS a odkazy</a></p>
```

Správně (nutno ručně upravit v kódu):

```
<p><a class="menu" href="odkazy.html">
CSS a odkazy</a></p>
```

Tímto jsme probrali základní funkce kaskádových stylů. GoLive obsahuje ještě další záložky, ve kterých se dají nastavovat ostatní parametry CSS. Podrobnější popis těchto funkcí najdete v manuálu ke GoLive nebo v kompletní specifikaci CSS1 na adrese: <http://www.w3.org/TR/REC-CSS>

Pro lepší pochopení vám opět pomůže stáhnout si kaskády, které jsme vytvořili na stránkách k tomuto článku. Najdete je na <http://www.kafka.cz/font/webdesign4> Přesnou cestu ke kaskádovým stylům jistě hravě zjistíte z kódu stránek. :-)

Příprava obrázků

V následujících několika odstavcích odkloníme svou pozornost od GoLive k přípravě bitmapových obrázků.

Obrázky vhodné pro publikování na internetu jsou především bitmapové (pomineme-li formáty Flash, či SVG). K jejich přípravě můžete použít jakýkoliv bitmapový

editor, který umí ukládat do formátu GIF, JPEG, či PNG. Naše ukázka je z PhotoShopu 6, ale mohla by být i z ImageReady 3, či Illustratoru 9. Všechny tyto programy totiž obsahují okno „Save for Web“. Výhodou tohoto okna je, že můžete najednou vedle sebe vidět jak originální obrázek, tak obrázek uložený v dané kompresi či počtu barev (vedle sebe můžete mít až tři různé komprese a originál).

Rozměry se při práci s bitmapami definují v obrazovkových bodech (pixlech). S obrázky pracujeme v obrazovkovém rozlišení (zažilo se 72 dpi, i když dnes jsou již monitory s vyšším rozlišením).

GIF

GIF je bitmapový formát, který je omezen počtem barev používaných v obrázku. Uživatel může zvolit 2 až 256 barev. Tyto barvy nejsou přesně specifikovány, obrázek může obsahovat například všechny „Web Safe“ barvy, nebo 256 odstínů zelené. Barvy uvnitř GIFu se nejčastěji specifikují pomocí hexadecimálního kódu (například #FFFFFF je bílá). Obecně platí, čím méně barev obrázek obsahuje, tím je datově menší (tudíž se rychleji stahuje). Počet barev lze přidávat po jedné, nikoliv pouze po dvojnásobcích (2, 4, 8, 16, 32, ..., 256), jak si myslí většina uživatelů.

GIF umožňuje také definovat obrázek průhlednost. Vytvoříte ji velmi jednoduše pracujete-li ve vrstvách (kde je průhlednost dána), následně při ukládání zaškrtnete nabídku „Transparency“. Máte-li obrázek již vytvořený bez průhlednosti, můžete z jakékoliv barvy při ukládání udělat průhlednou.

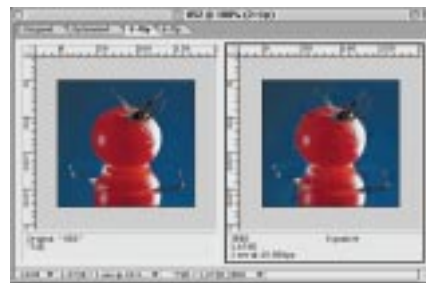
Další „vychytávkou“ GIFu je možnost vytvářet jednoduché animace známé například z rozšířených reklamních bannerů. Jednoduše vytvoříte požadované posloupnosti, nadefiniujete délku trvání jednotlivých políček a obrázek uložíte jako GIF. Prohlížeč pak sám střídá jednotlivé obrázky uložené v jediném souboru GIF.

JPEG

O formátu JPEG již bylo na stránkách našeho časopisu napsáno mnoho. Pro internet je důležitá především jeho úspornost a možnost změny kompresního poměru. Tento formát je vhodný především pro obrázky s kontinuálními tóny (tedy fotografie).

Při snaze o zmenšení datové velikosti obrázku se zde nepracuje s počtem použitých barev jako u GIFu, ale se změnou kompresního poměru. Čím více obrázek zkomprimujete, tím menší je velikost souboru (žádoucí parametr), ale tím horší je vizuální kvalita obrazu (nežádoucí parametr).

Zajímavou vlastností je tzv. „progresivní JPEG“. Zvolíte-li při ukládání obrázku tuto

Nedocenitelná funkce „Save for Web“ umožní vidět až čtyři různé formáty a komprese daného obrázku najednou. Uživatel pak snadno zvolí podle datové velikosti obrázku a vizuální kvality ten nejvhodnější.

nabídku, budou se obrázky stahovat postupně. Nejprve se stáhne obrázek ve velmi hrubém rozlišení, poté v jemnějším a následně v plném rozlišení. Počet „průchodů“ lze volit od tří do pěti.

PNG (Portable Network Graphics)

PNG představuje dobře komprimovaný, bezztrátový bitmapový datový formát. Původním motivem pro jeho vznik byla nutnost nahradit GIF, u kterého to jednu dobu vypadlo, že se za jeho používání bude muset platit.

PNG má tedy podobné vlastnosti jako GIF, ale i něco navíc. Používá až 256 indexovaných barev, umožňuje progresivní stahování (jako JPEG), průhlednost (definovaná alfa kanálem), vložené textové komentáře, až 48 bitové obrázky, informaci o gamě obrázku. Neumí však animace.

Tento formát se na internetu zatím moc nezabydlel, zejména proto, že používání GIFu není zatím zpoplatňováno.

Ukázky jednotlivých formátů, kompresí a počtů barev najdete v internetovém zrcadle tohoto článku.

Zveřejnění stránek

Posledním krůčkem k tomu, abyste vytvořené www stránky zpřístupnili celému světu je jejich „Upload“ na internet. Budete k tomu potřebovat především vlastní doménu a webhosting.

Doména

Doména je jedinečná internetová adresa, která má slovní podobu, a pod kterou jsou webové stránky na internetu k nalezení. Domény prvního stupně tvoří zejména zkratky jednotlivých států (např. cz, uk, de; ale i com, org, net, ...). Doménu prvního řádu si nemůžete koupit, ale můžete si vybrat, pod kterou z domén budou vaše stránky uloženy.

Pro vlastní stránky si můžete koupit doménu druhého řádu (má obvykle tvar www.jmenovasilfimy.cz). Abyste si mohli zaregistrovat vlastní doménu druhé úrovně, musí být volná (nesmí ji mít zaregistrovanou nikdo jiný). Dále si můžete zaregistrovat doménu třetího řádu (dnes již většinou zdarma); tyto domény poskytuje většina providerů, vaše adresa pak vypadá například následovně: jmenovasilfimy.jmenoprovidera.cz.

O dostupnosti světových i českých domén se můžete kdykoliv zdarma přesvědčit na adrese <http://www.ripe.net/perl/whois>.

Správce domén „.cz“ je „CZ.NIC, zájmové sdružení právnických osob“ a její provoz zabezpečuje „KPNQwest provozovatel registračního systému pro CZ.NIC“.

Na stránkách www.nic.cz se můžete online kdykoliv přesvědčit o dostupnosti domény s koncovkou „.cz“ a doménu zaregistrovat. Popřípadě můžete zjistit, kdo má doménu registrovanou. Chcete-li se o dostupnosti přesvědčit, zadávejte jméno vaší domény

včetně domény prvního řádu bez www (např. „font.cz“).

Registrace domény druhého řádu s koncovkou „.cz“ stojí 1680 Kč včetně DPH, v ceně je již zahrnut i roční poplatek za její vedení ve výši 840 Kč včetně DPH.

Webhosting

Pod termínem webhosting se skrývá diskový prostor, na kterém jsou vaše stránky fyzicky uloženy. Poplatek za registraci domény totiž obsahuje pouze ono jméno a nikoliv potřebný hardware. Firem, které poskytují v ČR webhosting je celá řada, jejich seznam najdete v kterémkoli vyhledávači pod heslem „webhosting“.

Ceny webhostingu se pohybují v závislosti na velikosti prostoru a poskytovaných službách zhruba od 2000 Kč ročně, v ceně je většinou i vedení několika e-mailových adres. Vrchní hranice ceny není stanovena.

Upload

Po zřízení domény a webhostingu obdržíte od providera následující údaje: jméno serveru (například webhosting.provider.cz), login (neboli uživatelské jméno) a heslo. Tyto parametry zanesete v GoLive do Site > Settings > FTP server. Poté stačí zvolit Site > FTP server > Connect a jste připojeni k vašemu „internetovému prostoru“. Dále stačí pomocí protokolu FTP „zkopírovat“ vytvořené stránky do tohoto prostoru a okamžitě vás může „spatřit“ celý svět. Velmi praktická je funkce Site > FTP server > Incremental Upload, která při pozdějších aktualizacích stránek na server automaticky překopíruje pouze změněná data. Tuto funkci můžete použít i pro první zkopírování stránek na server (automaticky nahraje všechny soubory). Praktická je také funkce Incremental Download, která zkopíruje ze serveru novější soubory než ty, které máte na lokálním disku. Tato funkce se hodí pokud na stránkách pracuje více lidí, či pokud je udržujete z více počítačů.

Stránka, na které začíná vaše prezentace, se musí jmenovat buď „index.html“ nebo „default.htm“ v závislosti na platformě, na které jsou vaše stránky uloženy. Přesný název vám sdělí váš provider.

Závěr

Po přečtení a nastudování tohoto dílu našeho seriálu byste již měli být schopni sami vytvořit a publikovat jednoduché statické internetové stránky. Nutností je však vaše píle a samostudium manuálu ke GoLive. Do našeho seriálu se nevejde vše. Jeho účelem není „opisovat“ manuál. Snažíme se v něm zachytit jen stěžejní vlastnosti a přidat rady, které v manuálu nenajdete. Vaše reakce, stížnosti, nejasnosti a nápady k tomuto seriálu uvítáme na e-mailové adrese jan@tipppman.cz. Do dalších dílů připravujeme práci s formuláři, framy, počítadly, vyhledávači, klíčovými slovy a další. -JT-